

4

Herdenking van de heer Veling

Herdenking van de heer Veling

Aan de orde is **de herdenking van de heer K. Veling (oud-fractievoorzitter ChristenUnie)**.

De voorzitter:

Aan de orde is de herdenking van Kars Veling. Ik verzoek eenieder daartoe in staat te gaan staan.

Een bijzonder woord van welkom aan de hier aanwezige familie. Dochters, schoonzonen, zussen, een zwager en kleinkinderen zijn allemaal aanwezig vandaag, achterin en op de publieke tribune. Allemaal van harte welkom. Ook de minister-president heet ik van harte welkom.

Een oud-student van Kars Veling op de Gereformeerde Sociale Academie vertelde onlangs dat Kars voor hem destijds een wereld had geopend die daarna nooit meer dicht was gegaan. In deze woorden wordt de essentie van Kars Veling gevat: een man die anderen hielp verder te kijken dan hun eigen horizon.

Kars Veling kwam in 1991 in de Eerste Kamer als vertegenwoordiger van het Gereformeerd Politiek Verbond, GPV. Hij zou daar blijven tot 2002, toen hij de eerste lijsttrekker werd van de zojuist opgerichte ChristenUnie. In die lange jaren bouwde hij een reputatie op als een beschouwelijke, aimabele en zeer gewaardeerde politicus.

Veling studeerde wiskunde en deed parallel daaraan een doctoraal wijsbegeerte. Hij promoveerde in '82 en startte een carrière als wiskundedocent. Van '87 tot '95 was hij buitengewoon hoogleraar filosofie aan de Theologische Universiteit in Kampen. Kars Veling was de ultieme beschouwer. Als hij iets zei, was het altijd doordacht en meestal origineel.

In 2002 werd hem gevraagd lijsttrekker te worden van de ChristenUnie bij de Tweede Kamerverkiezingen. Tijdens de campagne ontstond ophef over zijn uitspraak dat mensen elkaar "niet te veel de maat moesten nemen" als het bijvoorbeeld ging om het verkopen van ijsjes op zondag. Later zou hij daarover zeggen: "Ik zou het nu niet anders gedaan hebben. Ik vind christelijke politiek en christelijke presentie in de samenleving veel belangrijker thema's dan ijsjes." De ChristenUnie behaalde vier zetels, één zetel minder dan GPV en RPF samen daarvoor hadden. De Tweede Kamer bleek niet zijn meest optimale plek. Hij paste beter in de senaat, waar hij vooral debatten met een meer beschouwend karakter voerde. Uiteindelijk legde hij het fractievoorzitterschap neer en verliet hij de Kamer.

Kars Veling was vooral een onderwijsman. Na zijn politieke periode keerde hij terug naar waar zijn hart lag. Hij pakte het krijtje gewoon weer op. Van 2003 tot 2011 was hij rector van het Johan de Witt College hier in Den Haag. Daarna was hij ook nog directeur van ProDemos, waar hij zijn twee grootste passies, onderwijs en politiek, zag samenkomen. Bij zijn pensioen werd hij benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Hij was geen man van grote gebaren of luide woorden. Zijn kracht lag in de beschouwing, in het genuanceerde oordeel, in de vriendelijke maar principiële benadering van complexe vraagstukken.

Moge Kars Veling rusten in vrede.

Het woord is aan de minister-president.

Minister Schoof:

Meneer de voorzitter, beste familie.

In een interview met NRC in april 2003 vertelt Kars Veling over de baan waar hij twee maanden later aan zal beginnen: directeur van het Johan de Witt College in Den Haag. De krant verbaast zich over die stap, aangezien het Johan de Witt nogal verschilt van het gereformeerde Greijdanus College in Zwolle, waar Veling vóór zijn politieke loopbaan rector was. Maar volgens Veling valt het met die verschillen allemaal wel mee. Ik citeer: "Op beide scholen heb je te maken met ouders die willen dat hun kinderen een goede plek in de samenleving krijgen. Uiteindelijk gaat het op elke school maar om één ding, namelijk samen met de ouders jonge mensen aanmoedigen zich te ontwikkelen." Uit het feit dat hij acht jaar op het Johan de Witt bleef, blijkt voor mij dat Kars Veling gelijk had met zijn bewering dat het met die verschillen wel meeviel.

Of misschien moet ik zeggen dat daaruit blijkt dat Kars Veling er zelf voor zorgde dat hij gelijk had door consequent vast te houden aan zijn overtuiging dat mensen in staat zijn er samen uit te komen zolang ze zich richten op wat hen bindt. Dat is geen direct voor de hand liggende overtuiging voor iemand met onwankelbare christelijke principes, maar Veling zag dat zelf heel anders. Met een anker ben je weliswaar stevig, maar je komt nergens, zei hij. En dus schreef Veling kort na zijn aantreden als senator van het GPV in 1991 een brief aan het partijbestuur dat hij zich voortaan in het openbaar positief zou uitlaten over een fusie met de RPF. Het zou nog negen jaar duren voordat het zover was en ik weet niet of deze brief destijds een rol heeft gespeeld, maar het feit blijft dat Kars Veling de eerste lijsttrekker van de ChristenUnie werd.

Wat in ieder geval een rol speelde: Veling werd gezien als een redelijk man, als iemand die wist dat je soms compromissen moest sluiten, als iemand die boven de partijen stond. "Je bent slecht bezig als je alleen spreekbuis bent van je eigen groep", zei hij tegen verslaggevers van het Nederlands Dagblad en Het Financieel Dagblad. "Ik wil overtuigend naar anderen toe zijn en als de herkomst van mijn redeneringen je niet bevalt, kun je in ieder geval over de uitkomst ervan je gedachten laten gaan." Die uitspraak is typerend voor Kars Veling: altijd op zoek naar waar partijen en mensen elkaar konden vinden, of het nou in de politiek was of in het onderwijs, zijn oude liefde, waar hij naar terugkeerde na zijn politieke carrière. Want ook op het Johan de Witt wilde hij er opnieuw samen uitkomen, door zich te verplaatsen in de ander, door te luisteren, door vragen te stellen aan docenten, maar bovenal aan leerlingen. Dat deed hij ook als directeur van het Huis voor democratie en rechtsstaat, het latere ProDemos. "Want", zo zei hij, "het is niet alleen belangrijk dat scholieren hier een dagje komen kijken hoe democratie werkt. Het is veel belangrijker dat ze er zelf actief aan deelnemen."

Omdat de leraar in Veling nooit ver weg was, schreef hij dat kinderboek over democratie met de veelzeggende titel "Eerlijk". Met dat ene woord is eigenlijk alles over Kars Veling gezegd. Hoewel hij er zelf van overtuigd was dat zijn invloed maar beperkt was, denk ik dat velen dat niet met hem eens zijn. Dat geldt voor leerlingen op het Greijdanus College in Zwolle en die van het Johan de Witt College in Den Haag, voor de schoolklassen die een bezoek brachten aan ProDemos en voor heel veel mensen, ook hier in de Kamer, maar bovenal voor zijn familie en vrienden, die ik veel sterkte wens bij dit verlies.

Wij herdenken Kars Veling met diep respect.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan nodig ik u nu uit enkele momenten stilte in acht te nemen ter nagedachtenis aan Kars Veling.

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

De voorzitter:

Dank u wel. Dan bent u van harte welkom in het Ledenrestaurant om de familieleden te condoleren. Ik schors enkele minuten.

De vergadering wordt van 15.14 uur tot 15.22 uur geschorst.